

Jana Iszajenko (Jana), Alekszandr Ivanov (Szása). Gyártó: Esse Production House. Forgalmazó: HBO Max. Feliratos. 122 perc.

Gimnazista tinik lelki világát Évrről évre tucatnyi film és sorozat próbálja meg hitelesen feltérképezni, de csak töredéküknek sikerül az utókor számára is maradandót mutatnia. 2007 és 2013 között a brit tinik vadul bulizó életvitelét követte, főleg az első évadoknak köszönhetően kultikusává váló *Skins*, norvég verziója pár éve a *Skam* volt, 2017-ben a *Lady Bird* del rendezővé előlépő Greta Gerwig festett őszinte portrét egy 17 éves lányról, a Z-generáció egyik legfontosabb referenciája pedig a gyönyörűen stilizált, Rév Marcell által fényképezett *Eufória* lett.

Míg az ukrán Katerina Gornostai első nagyjátékfilmjét az *Eufóriánál* jóval realiztikusabb keretek közé rakja, a vizuális megoldásait – az extrém színeket és álomszerű képeit, mint a sebből sűrű vérként ömlő glitter – gyakran kölcsönveszi. A végzős ukrán gimisek valósága egyfelől teljesen átlagos: életük az első szerelmek és csalódások, bulik, a szülőktől való elidegenedés, mentális problémák, szexuális ébredés és identitáskeresés körül forog. Másrészt az aktív háborús állapot miatt egy számunkra egyelőre idegen fenyegetettség, a besorozás lehetősége árnyékolja be a fiúk

Hasan útja

Baglilik Hasan – török, 2021. Rendezte és írta: Semih Kaplanoglu. Kép: Özgür Eken. Szereplők: Umut Karadag (Hasan), Filiz Bozok (Emine), Gökhan Azlag (Serdar), Mahir Günsiray (Muzaffer). Gyártó: Sinehane / Kaplan Production. Forgalmazó: HBO Max. Feliratos. 147 perc.

Armonikusan archaikus életmódot szétverő modern technológiai vívmányok története egyszóval a filmkészítéssel, azonban a török Semih Kaplanoglu a látszólag ebbe az irányba haladó kezdés ellenére sikeresen elkanyarodik az untig ismert dramaturgiától. Törökország pontosabban meg nem nevezett, de minden ízében jellegtelen vidékén irányítgatja családi farmját a középkorú Hasan, mikor épp földje közepébe tervezik állítani a majdani magasfeszültségű vezeték tartó ormótlan oszlopot. A történet azonban nem a kisembert meghaladó és eltaposó rendszerrel szembeni kudarcra ítélt küzdelemről szól, hanem arról, ahogy a hétköznapi minden napi szorításaiban vergődő, ügyeskedő, érdemi sikereket is elérő ember szép lassan feléli saját morális tartalékait.

A nálunk is forgalmazott *Méz* című filmjével Berlinben 2010-ben Arany Medvét nyert rendező szokásához híven gyönyörű, festői, sőt inkább plakát szépségű képekben fogalmaz, és ennek tudatában is van: az igazán jól sikerült kompozíciókat bőségesen kitarítja, mely öntetszelgő gyakorlatnak nem kis része van a majd két és fél órás játékidő kitöltésében. Azonban a filmnek egyik nagy értéke éppen a helyzetek és a gesztusok iránti türelem, a tolatkodástól mentes odafordulás, amelyhez elengedhetetlen a hosszan, vágatlanul forgó kamera. És ezzel párosul a képen kívüli térnek ellentmondásos módon, hiányként való jelenléte: hosszú percekig figyeljük a képből kinéző karaktereket, halljuk a mögöttünk, körülötünk zörgő alakokat, lépéseket, hangokat anélkül, hogy megpillanthatnánk az akciót.

A *Hasan útja* egy nagyon kiforrott filmnyelvet kissé didaktikusan használó filmes alkotása, ami rendre igazi emberi pillanatokot teremt a vásznon, de néha annyira elragadja az önmaga készségei iránti rajongás, hogy – mint a sután szürreálisra fazonírozott álomjelenetekben – hamis hangot fog. A film leginkább azért emléke-

zetes, mert keserűen világítja meg, hogy drámai események és helyzetek nélkül is a mindennapi megélhetésért folytatott banális küszködésben mennyi apró kompromisszumot hozunk, mennyi önmagában jelentéktelen visszaélést követünk el. Amelyekre, ha valamely okból őszinte erkölcsi tekintetet kell vetnünk, nem állunk meg önmagunk színe előtt.

GYENGE ZSOLT

Állítsátok meg a Földet

Stop Zemlja – ukrán, 2021. Rendezte és írta: Katerina Gornostai. Kép: Alekszandr Roscsin. Zene: Marianna Klocko. Szereplők: Maria Fedorcenko (Mása), Arsenij Markov (Szenia),

boldogságát. Hátborzongató belegondolni, hogy a 2021-es film amatőr színészeinek 2022 elején jó eséllyel a valóságban is fegyvert kellett ragadnia. Kateryna Gornostai jó érzékkel, szájbarágás és (az *Eufóriára* jellemző) túldramatizálás nélkül ragadja meg a fiatalok válságait. Jól összeválogatott színészein az improvizáció nyomait érezni, különösen a beszélőfejes dokumentarista jelenetek teszik a filmjét különlegessé, ahol a kérdéseire válaszolva, karakterben, így fikció és valóság határát elmosva, rendkívül őszintén beszélnek az érzéseikről. Az *Állítsátok meg a Földet!* nem fog annyi emberhez eljutni, mint az elődei, pedig Kelet-Európa fiataljairól tud újat mondani.

POZSONYI JANKA

Kísérteties gyilkosságok

Macabro – brazil, 2019. Rendezte: Marcos Prado. Írta: Rita Glória Curvo, Pablo Padilla, Lucas Paraizo. Kép: Azul Serra. Zene: Plínio Profeta. Szereplők: Renato Góes (Téo), Amanda Grimaldi (Dora), Juliana Schlach (Moema), Flávio Bauraquei (Tião), Oswaldo Mil (Augusto), Laíla Garin (Lucia), Paulo Reis (José). Gyártó: Zazen Produções / Querosene Filmes / 20th Century Fox Brazil. Forgalmazó: HBO Max. *Feliratos*. 100 perc.

A *Gyilkosságtól* a *True Detective*-en át a *Valanig* rengeteg kortárs sorozatgyilkos thriller készült már, úgyhogy a brazil Marcos Prado, a világhírű *Elit halálosztók* producerének bűnügyi filmjétől, a *Kísérteties gyilkosságoktól* is több eredetiséget és bátorságot vártunk.

Az 1990-es évek elején rázta meg Brazíliát az úgynevezett „nekrofil fivérek” ügye: Ibrahim és Henrique de Oliveira nyolc nőt, egy férfit és egy gyermeket gyilkoltak meg Rio de Janeiro közelében, áldozataik holttestével jellemzően közösültek is. Téo a BOPE, a hírhedt katonai rendőri egység őrmestere nyomoz az ügyben, ám az ő kezéhez is egy ártatlan ember

vére tapad, akit azért lőtt le, mert a férfi fűrógépét félautomatának nézte. Az Azul Serra operatőr film noir stílusú képi világának köszönhetően igen erős atmoszférájú *Kísérteties gyilkosságok* az európai és amerikai pszichothrillernek mintájára bontja ki cselekményét, így nagy meglepetéseket nem okoz. A *bárányok hallgatnak* és a *True Detective* nézői számára. Kevés a 100 perces játékidő, hogy a rémtettek társadalmi hátterét, a vidéki közösség kirakasztó attitűdjét és rasszizmusát behatóan elemezze, sőt Téo bűntudatát, frusztrációit, elmérgesedett kapcsolatát a rokonaival érzékletesen bemutassa. A *Kísérteties gyilkosságok* arra már nem is vállalkozik, hogy magukkal az elkövetőkkel érdemben foglalkozzon. Javarészt didaktikus dialógusokban tárul fel a múltjuk és traumájuk, ami miatt sajnálni kellene őket, ám így, hogy a cselekmény nagy részében nincsenek is jelen, a film antirasszista üzenete aligha érinti meg a nézőt. A végső nagy hajsza a színvonalas rendezésnek köszönhetően izgalmasra sikerült, de sajnos összességében Marcos Prado műve egy sorozat pilotjának hat, ami alapján lehet, nem rendelnénk meg a folytatást, mert „láttuk már” mindezt, holott a benne rejlő potenciál miatt a sztori sorozatformátumot érdemelne.

BENKE ATTILA

Mindent egy lapra

Hustle – amerikai, 2022. Rendezte: Jeremiah Zagar. Írta: Taylor Materne és Will Fetters. Kép: Zak Mulligan. Zene: Dan Deacon. Szereplők: Adam Sandler (Stan), Juancho Hernangomez (Bo), Queen Latifah (Teresa), Ben Foster (Vince). Gyártó: Happy madison Production / Roth Films. Forgalmazó: Netflix. *Szinkronizált*. 117 perc.

Nincs olyan labdajáték, amely jobban illik nagyvárosra a kosárlabdánál: akció-dinamikája filmnyelvi truvájokért kiált, játékosközelsége biztosítja a drámaisághoz szükséges intimitást, változatos pontszerzési módszerei magasan felülmúlják bármely csapatjáték látvány-örömeit – nincs az a fejesgól vagy svédcsavar, amely felérne egy kiadós zsákolás vagy elegáns horogdobás szépségével. Nem véletlen, hogy Hollywood évtizedek óta ontja magából a különféle kosaras opuszokat, ám annál furcsább, hogy a sportágra manapság lecsapó

nagyágyúk inkább a mélabús/veretes sorsdrámát látják benne (Gavin O'Connor) vagy látványizgalmaikat a pályán kívüli meccsre pazarolják (Steven Soderbergh). A kosárlabda szerzői térhódítása láttán az *Uncut Gems* művészi dicsfényében fürdő Adam Sandler számára logikus lépést jelentett, hogy a kosárrajongó/játékfüggő ékszerész után a záróvonalat túloldalán is eljuttasson egy megszállott, önsorsrontó főhőst, aki ezúttal rég várt edzői karrierjét játssza el egy saját felfedezésű, ifjú spanyol tehetség NBA-karrierjének beindítása kedvéért.

Noha Jeremiah Zagar első filmje, a *We the Animals* Malick-féle éteri lebegésű, ugyanakkor kökemény gettó-fejlődéstörténete alapján a *Mindent egy lapra* egy újabb szofisztikált indie-drámát ígért a Sandler-arcultatváltásban, a sztár ezúttal visszalépett saját ismerős tereleire: klasszikus megváltástörténet perreg, a bevált fordulatokkal és kihagyhatatlan ziccerekkel,

az öregedő filmkomédiások önironikus poénjaival színesítve. A film igazi erényei inkább a Játék szerelmesei előtt csilannak meg, és nem csupán a rengeteg sztárszereplő miatt és a kiváló ritmusban vágott, nagyszámú mérkőzés-jelenetben, de a szimbolika terén is: a névtelen streetball-titán Rocky-féle sikermenete során (amelyből még a „philadelphiai lépcsőn felfutás” mémje sem maradhat ki) éppen úgy válik érzékeny, remek passzokkal és okos megoldásokkal dolgozó kispályásból agresszív, technikás, látványos játékot folytató profivá Sandler szakavatott kezei között, akár a jobb sorsra érdemes rendező.

VARRÓ ATTILA

Studio 666

Studio 666 – amerikai, 2022. Rendezte: BJ McDonnell. Írta: Jeff Buhler és Rebecca Hughes. Kép: Michael Dallatorre és Eric Leach. Zene: Roy Mayorga. Szereplők: Dave Grohl, Nate Mendel, Pat Smear, Taylor Hawkins, Whitney Cummings (Samantha). Gyártó: Roswell Films / Therapy Studios. Forgalmazó: TVGo. Feliratos. 106 perc.

Akemény rock és a metal legalább olyan jól passzol a horrorhoz, mint a lágy zongorafutam a kosztümös romantikus filmhez. Egy magára valamit is adó rockzenész ebben a zsánerben próbálkozik, ha muzikarrierre vágyik – lásd a ma már horrorrendezőként is ismert Rob Zombie munkásságát. Nem véletlen az sem, hogy a Nirvana egykori dobosa, a Foo Fighters frontembere, Dave Grohl első komolyabb szerepében (*Tenacious D*) éppen a rockzenerajongó Sátánt alakította. A Stúdió 666-ban nemcsak ő, de a Foo Fighters összes tagja is saját magát játssza, a sztori szerint ugyanis az ihlethiánytól szenvedő banda a kiadó vezetőjének tanácsára elvonul egy villába a 10. stúdióalbum felvételére. A ház természetesen elátkozott, egy másik rockegyüttes tagjai ugyanitt

kezdték ámokfutásba 30 éve, és a baljós előjelek most is sokasodnak.

A horror és a komédia közti egyensúlyozás a képességeiből alkotók számára sem egyszerű feladat, az eddig főleg kameramanként és gripesként dolgozó, Slayer-klípet rendező BJ McDonnellől így kár is lett volna csodát várni. A *Stúdió 666* nem is nagyon értelmezhető másként, mint a rajongóknak szánt önfelelt bohóckodásként, és egy átlagosnál drágább és profibb házimoziként, amelynek a forgatása nem mellesleg kiváló csapatépítőként szolgált a bandatagok számára. A zenészek valójában egészen komfortosan mozognak a kamera előtt, az abszolút főszereplő Grohl pedig kifejezetten tehetséges komikus, más kérdés, hogy a poénok minősége erősen hullámzik a blőd és a kínos közt. A képi világ szegényessége emellett a filléres tévéfilmeket idézi, kivéve a horrorbetéteknél – ezekből a jelenetekből maximálisan kiérződik a műfaj iránti tisztelet és szeretet, illetve a korai Peter Jackson-filmek hatása. Ha a forgatókönyv kidolgozásába is legalább annyi energiát fektettek volna a közreműködők, mint a rémisztgetésbe és a gore-ba, akkor nem csak a Foo Fighters-rajongók számára lenne érdekes a produkció. Nekik viszont többszörösen is az, mert a banda dobosa, a 2022 márciusában elhunyt Taylor Hawkins itt látható utoljára filmen.

BASKI SÁNDOR

Legenda

Legend – amerikai - angol 1985. Rendezte: Ridley Scott. Forgatókönyv: William Hjortsberg. Kép: Alex Thomson. Zene: Jerry Goldsmith, Tangerine Dream. Szereplők: Tom Cruise (Jack), Mia Sara (Lili), Tim Curry (Darkness). Gyártó: Embassy International Pictures. Forgalmazó: HBO Max. Szinkronizált, feliratos. 95 perc.

Alegendák földjét veszélybe asorolja a Sötétség Urának veszedelmes terve: örök sötétségbe taszítani a világot, ám célját csak akkor érheti el, ha sikerül elpusztítania a legtisztább lelkű teremtményt, az utolsó Unikornist is. Csak két fiatal állíthatja meg a Gonoszt: a kíváncsi hercegisasszony, Lili és az Erdő gyermeke, Jack. A *Legenda* a nyolcvanas években virágkorát élő fantasy műfaj meséinek minden kliséjével ellátott darabja: hősies küldetés, törpékből verbuválódott felmentő sereg, mesés szép hercegisasszony, elvarázsolt kastély, veszedelmes mocsár, mi-

tikus lények, tündék, gnómok, manók, egyszarvúak és A Gonosz.

Sajnos megesik, hogy egy film a kiváló alkotó és szereplőgárda ellenére sem tudja beváltani a hozzá fűzött reményeket. Ridley Scott eddigi életművére visszatekintve – a szépszájú közönség és szakmai sikerei mellett – is találkozhatunk hasonló fiasókkkal (*Gl Jane, 1492 – A paradicsom meghódítása*) és sajnos a *Legenda* is ebbe a kategóriába esik. Scott szerepe elvitathatatlan a sci-fi megújításában – gondolva itt a *Nyolcadik utas: a halál* és a *Szárnyas fejvadász* című klasszikusokra, ám kitérője a fantasy műfajába a két zsáner közös vonásai ellenére sem hozott hasonló sikereket. Scott univerzuma sötétebb tónusú, mint a kor hasonló művei, sexualizált karaktereivel, ijesztő szörnyeivel határozottan nem (csak) a gyerek közönség érdeklődésére tarthatott számot, ám az üres, kidolgozatlan (fő) szereplők, gyenge történetvezetés kútba ejtett minden más rendezői törekvést. A film „fénypontja” a Sötétség Urának színészi (Tim Curry), és maszkmesteri (Rob Bottin – *Total Recall*) megformálása, melyeknek nagyrészt köszönhető, hogy a *Legenda* kultikus darabbá vált, s megtalálta a maga közönségét: a nyolcvanas évek gyermekeinek szemében a film ma is a korszak kultikus darabja, mely a hajdani rajongóknak nosztalgikus élményt nyújthat.

BONYHECZ VERA

